

la a zda tedy všechna nařízení ministra s plnou mocí jsou kryta zákonem. Řešiti tuto otázku v jednotlivých konkrétních případech bude vždy velmi choulostivo a proto nutno plně souhlasiti s Hexnerem, že by měl býti nyní za normálních poměrů proveden zákonem pořádek asi podle vzoru vl. nař. 17/1934 to jest buďtež všechna nařízení ministra s plnou mocí sesbírána a všeobecně prohlášeno, že se zrušují mimo nařízení, jež by byla výslovně prohlášena za dále platná.

Kniha Hexnerova se označuje jako studie k problému publikace, ale tento skromný výraz dosti nepřiléhá, neboť Hexner usiluje po stránce pozitivněprávní na všechny hlavní otázky upozorniti a s mnohými se také podrobně vypořádává, při čemž všude opírá se o důkladnou znalost literatury i judikatury. Zvláště cennými jsou studie Hexnerovy, pokud jde o uherské právo a literaturu.

Jest velikou zásluhou Hexnerovou, že ukázal, jaký před důležitý význam má i v právním státě otázka publikace norem pro občana a pro bezpečnost právní a že problém ten na nejdůležitějších druzích generelních norem prostudoval a objasnil a to z jednotného hlediska právně filosofického i pozitivně právního. Vývody jeho nejsou pro náš platný právní řád, který chce býti právním státem, zvláště lichotivé, ale nepochybuji, že budou jednak východiskem a pevným podkladem pro studia další, jednak i podnětem k vhodné úpravě legislativní.

Laštovka.

Dr. Ladislav Winter, Nové Zámky:

Zmena v osobe dlžníka pri kaučnej hypotéke.

K zaisteniu hypotekárnych pohľadávok slúžia dva smluvné typy, a to: dlžné úpisy, a listiny o zriadení kaučnej hypotéky. Z týchto dvoch typov lepšie vyhovujú potrebám úverového trhu na Slovensku, a preto sú peňažnými ústavmi v prevážnej časti používané listiny o zriadení kaučnej hypotéky, lebo záložné právo na základe dlžného úpisu vložené zaniká jediným vyčerpaním a zaplatením pôžičky, kidežto záložné právo kaučnou hypotékou zaistené môže byť viackrát po sebe vyčerpané; krome toho: ponevác je obyčajne aj zmenkou kryté, zaručuje väčšiu mobilitu pre veriteľa.

V dôsledku populárneho rozšírenia tejto právnej ustanovizne vyskytla sa viackrát otázka, či je prípustná pri kaučnej hypotéke zmena v osobe veriteľa a dlžníka a či platné právo súkromné a pozemnoknižné nevylučuje takúto zmenu.

V dôsledku kolísavej súdnej praxe zaoberala sa s touto otázkou z dôvodu právnej jednotnosti býv. uhorská Kuria a v svojom rozhodnutí z 19. II. 1916, č. 8*) (v jeho výrokovej časti) vyriekla zásadu, že zmenu v osobe osobného dlžníka do knihy pozemkovej zapísať nie je možno. V odôvodnení tohoto rozhodnutia išla však Kuria aj ďalej, a vyslovila názor, že ačkoľvek takáto zmena v osobe dlžníka alebo veriteľa »pravidłami záväzkového práva nie je vylúčená«, »podľa dnešného nášho pozemnoknižného práva treba pokladať za vylúčené, aby účinnosť kaučného hypotekárneho záložného práva — ktoré bolo vložené alebo zaznamenané na základe da-

*) Sberka zásadných rozhodnutí Fajnor-Zátarecký, strana 132.

ného úverového pomeru, tedy dôsledkom individuálne určeného pomeru — rozšírená bola na pohľadávky, ktoré môžu vzniknúť z nového úverového pomeru, zriadeného po pozemnoknižnom vpise s novým dlžníkom, vstúpivším na miesto pôvodného dlžníka a rozdielneho od úverového pomeru, ktorý bol základom vpisu, lebo kauciové hypotekárne záložné právo môže kryť len ten úverový pomer, dotyčne ktorého bolo ono do pozemkovej knihy zavedené podľa pozemnoknižného zápisu, resp. podľa listiny, ktorá je jeho základom.

Na základe tohoto rozhodnutia Kurie platilo v našej súdnej praxi ako právne pravidlo, že ačkoľvek s hľadiska obligačného práva nie je zmena v osobe veriteľa alebo dlžníka vylúčená, preca je takáto zmena pri kaučnej hypotéke neprípustná.

Najvyšší súd v Brne pre veľký praktický význam nadhodenej otázky považoval za nutné s touto vecou nielen ako súdne forum, ale aj ako normotvorná moc sa zaoberať a jeho zosilnený senát rozhodnutím zo dňa 3. XII. 1934 Pres. 912/34*) sa základne odchyľil od právnej zásady býv. Kuriou v tejto otázke zaujatej.

Vo výrokovvej časti tohoto rozhodnutia vyriekol Najvyšší súd, že »prípustné je aj pre oblasť právneho poriadku platného na Slovensku a Podkarpatskej Rusi knihovne vložiť alebo zaznamenať prevod kaučného záložného práva na nového veriteľa pod podmienkou, že sa na neho prevádza základný pomer, za ktorý kaučná hypotéka ručí a že povaha pomeru takýto prevod pripúšťa«. Pridržal sa však Najvyšší súd toho právneho názoru býv. Kurie, že »zmenu osobného dlžníka v základnom pomere nemožno do knihy pozemkovej zapísať«.

Táto Najvyšším súdom vyslovená právna veta, ku ktorej došiel iste i pod vplyvom plenisimárneho rozhodnutia býv. Najvyššieho súdneho dvoru viedenského**), nechá na prvý pohľad ešte nerozriešenú tú otázku, či je prípustná pri kaučnej hypotéke s hľadiska hmotneprávneho zmena v osobe dlžníka, avšak v dôvodovej časti tohoto rozhodnutia najdeme odpoveď aj na túto otázku.

Dľa odôvodnenia tohoto rozhodnutia: »nezáleží pri zriadení kaučnej hypotéky na tom, aby strany na základnom pomere zúčastnené zostaly nezmenené, ale záleží na tom, aby skutková a právna povaha základného pomeru a jeho vecný rozsah zostaly nezmenené« a preto obzvlášť pri kaučnej hypotéke zriadenej k zaisteniu úveru »není s hľadiska hmotneprávneho prekážky, aby do pôvodnej úverovej smluvy pri uvedených podmienkach nevstúpil či už nový veriteľ alebo nový dlžník, lebo poskytovanie úveru není svojou povahou samo o sebe spojené s osobami smluvných strán tak, že by sa totožnosť právneho pomeru zmenila už púhou zmenou osôb na smluve zúčastnených. Ovšem bude k tomu treba súhlasu aj druhej strany pôvodného pomeru, pretože jednak úverovou smluvou prejíma veriteľ na seba záväzok poskytovať druhému smluvníkovi bežný úver (nie len jedinú individuálne určenú pôžičku) po určité dobu a do určitej výšky, jednak záleží zase veriteľovi na tom, je-li a pokiaľ je dlžník úveru hodný«.

Ako z uvedeného vidíme, s hľadiska hmotneprávneho není zásadnej prekážky, aby pri kaučnej hypotéke vstúpil na miesto pôvodného dlžníka nový dlžník a preto musíme skúmať teraz už len to, či nie sú snád prekážky s hľadiska práva pozemnoknižného.

Aj táto druhá otázka je na základe odôvodnenia citovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu snažno riešiteľná.

S hľadiska formálneho práva pozemnoknižného, dľa právnej vety v citovanom rozhodnutí vyslovenej, ktorá ináč je totožná s právnym názorom býv. Kurie, »zmenu osobného dlžníka v základnom pomere nemožno do pozemkovej knihy zapísať«... »lebo ani osoba dlžníka základného po-

*) Úradná sbierka čís. 1890, strana 430—437.

**) z 22. VI. 1915 č. Prez. 275/15, číslo judikátu 234.

meru není predmetom knihovného zápisu, a táto zmena nemôže byť ani predmetom pozemnoknižných poznámok dľa § 104 poz. kn. por.

Povolenie pozemnoknižnej poznámky, zmeny osobného dlžníka základného pomeru pri kaučnej hypotéke je však, dľa (v odôvodnení citovaného rozhodnutia vysloveného) ďalšieho názoru Najvyššieho súdu, aj zbytočné, lebo »s hladiska materiálneho práva môže byť aj bez pozemnoknižnej poznámky zmena v osobe dlžníka prakticky a s úspechom uplatnená, a je vecou hypotekárneho veriteľa uplatňovať po prípade nárok uspokojenia svojej pohľadávky v pôvodnom poradí v prípade dokázania okolnosti, že nový nabyvateľ nemovitosti vstúpil s jeho súhlasom ako osobný dlžník do základného a vecne nezmeneného pomeru samého a že povaha základného pomeru zmenu v osobe dlžníka pripúšťala.

Na základe tohoto právneho názoru Najvyššieho súdu môžeme na nadhodenú otázku odpovedať tak, že zmena v osobe dlžníka u kaučnej hypotéky a obzvlášť u kaučnej hypotéky, zriadennej k zaisteniu úveru, není ani s hladiska práva pozemnoknižného neprípustnou, ačkoľvek v pozemkovej knihe formálne takúto zmenu zapísať není možno.

Táto právna zásada má vzhľadom na praktické potreby úverového života a kúpopredaj nemovitosti ďalekosiahly význam.

Ako som už v úvode tohoto článku poznamenal, hrá inštitúcia kaučnej hypotéky pri úverových úkonoch veľkú rolu a skoro každý, obchodnými bankami poskytnutý hypotekárny úver je v takejto forme zaistený. Pri scudnutí alebo dedení takto zataženej nemovitosti, v dôsledku výkladu rozhodnutia právnej jednotnosti býv. Kúrie č. 8, netrúfaly si peňažné ústavy pokračovať v kontokorentnom pomere, kaučnou hypotékou zaistenom, s novým nabyvateľom nemovitosti, ale buď zrušily tento pomer, alebo vzhľadom na zmenu v osobe základného dlžníka nechaly kaučnú hypotéku, k zaisteniu úveru zriadenú, na základe novej listiny o zriadení tejto — ačkoľvek právny pomer inak mimo osoby dlžníka sa nezmenil —, znovu vložiť, čo znamenalo stratu pôvodného poradia, nový poplatok zápisu atď.

Avšak v dôsledku právneho názoru Najvyššieho súdu, v citovanom rozhodnutí zosilneného senátu vysloveného môžu veritelia po zmene v osobe pôvodného dlžníka, s novým vlastníkom nemovitosti, ako novým dlžníkom, v základnom pomere pokračovať, a kaučná hypotéka, k zaisteniu základného pomeru slúžiaca, svoju povahu ani poradie touto zmenou v osobe dlžníka nestratí. Podmienkou je ovšem prevod základného pomeru, za ktorý kaučná hypotéka ručí na nového dlžníka, ako aj to, že povaha pomeru takýto prevod pripúšťa. Povaha úverového pomeru sama, ako bolo už vysvetlené, takýto prevod nevyklučuje.

Dr. Th. Nussbaum, sen. prez. n. s. a Ján Soukup, radca n. s.:

Rozhodnutia najvyššieho súdu: trestné.

Slova »obvinili sa z trestného činu« v § 224, čís. 1. trz. majú sa vykladať v smysle obvinenia sa z takého činu, pre ktorý by bolo možné v dobe výpovedi zaviesť proti vymáhajúcemu svedkovi trestné pokračovanie (tedy na pr. ktorý nie je premlčaný). (Zm IV 291/35 zo dňa 21. júna 1935.)

Na jvyšší súd zrušil na základe zmätočnej sťažnosti verejného žalobcu rozsudok odvolacieho súdu a uložil tomuto, aby vo veci znova rozhodoval z dôvodov:

Odvolací súd zmenil odsudzujúci prvostupňový rozsudok a sprostil vo smysle § 326, č. 3 tr. p. obžalovaného obžaloby, podanej naňho pre zločin krivého svedectva podľa § 215 tr. z. Podľa názoru odvolacieho súdu je čin obžalovaného beztrestný vo smysle § 224, čís. 1 tr. z., lebo vyjavením pravdy by sa bol obžalovaný obvinil zo zločinu padelania súkrom-